

Enric Sòria

Fred Astaire: that was entertainment

En solitari o en parella, Fred Astaire era el ball en cada moviment. Cada gest, la mateixa manera de caminar, tenien el rar equilibri rítmic que anomenem dansa i que ha disparat l'enveja dels millors. Ara, ja és una pàgina més de la història de Hollywood. Feia temps, però, que havia esdevingut llegenda.

Ha mort Fred Astaire, ídol indiscutit del cinema musical. L'home que ens recordà que el ritme palpita a les imatges tant com als sons i que sabé transformar el cel·luloide en el més vertiginós i tènue pentagrama del nostre segle.

Els camins del cinema i de Fred tardaren, però, a confluïr. Nascut a Omaha el 1899, de família austríaca, triomfà de primer als escenaris amb aquella combinació de filigrana en estret cos a cos i de solos de percussió, el claqué, que reben en conjunt el nom de ball americà, i només amb la maduresa dels seus ben duts 34 anys, quan Adela Astaire, la seua parella i germana es casà amb un lord anglès, decidí marxar a provar fortuna a Hollywood. El 1933 tenia ja una aparició d'un cert relleu a *Flying down to Rio*, film que esdevindria famós justament pel besllum d'aquell ballarí de complement que semblava volar a ritme de Carioca molt més que els avions plens d'arriscades coristes o que el somris ultrabell, meridional, de Dolores del Río.

El musical americà, no drit pels enormes escenaris de Broadway, hagué d'esperar l'eclosió del sonor per traslladar les seues esplendors al cinema. El 1929 féu, però, una entrada de cavall sicilià amb les primeres *Melodias de Broadway*, de Harry Beaumont. La fertilitat inventiva de Busby Berkeley imaginà durant una dècada tota mena de simetries puntuals i fastuoses, i la crisi féu que els cinemes que programaven musical s'atapeïssen d'espectadors àvids de meravella, xampany i desenes de dòcils joves esplèndides, despulladíssimes, totes cames i alegria, Nereides en versió *made in Hollywood*. Fins que apare-

gué Fred i totes i tota aquella enlluernadora tramoia tingué de sobte un centre. Un ser humà esprimatxat un gest del qual tenia més elegant sofisticació que el *kitsch* multitudinari del carter 42.

Fred no era fred, però tampoc androgin, sinó un simpàtic cavaller circumspecte que, quan condescendia a canviar l'*smoking* per la roba d'esport, només era per practicar el golf o, com a màxim, el tenis. Els astuts cervells de la RKO l'emparellaren, doncs, amb Ginger Rogers. La parella funcionà, com digué Katherine Hepburn, perquè ell hi aportava la classe i ella el *sex appeal*, acompanyat, certament, d'una certa picardia pinxasca. La Rogers volia guerra i ell la marejava a volantins, davant l'estupefacció continuada

d'Everett Horton. A la fi, la discòrdia de caràcters era vençuda per la dansa, si més no en la pantalla.

Ginger era, a més, una bona ballarina professional, però molt per davall de les quasi il·limitades possibilitats de Fred, que lluïa el seu inegotable talent millor en solitari. El cinema li donà ben poques ocasions de mostrar què era capaç de fer en companyia: amb la increïble claquetista Eleanor Powell sostingué un duel a *Broadway melody of 1940* que ratlla la ingravidesa, la resposta pagana a la levitació. També van estar a l'altura de les circumstàncies Cyd Charisse, la serp, a *The band Wagon*, i Gene Kelly —l'altre gran; millor coreògraf, però ballarí més vulgar— en un breu esquetx de *Ziegfeld follies*.

En solitari o en parella, Fred Astaire era ball en cada moviment. Una estilitzada aristocràcia de la perfecció que només en ell semblà facilitat. Cada gest, el llançament d'un copalta, la mateixa manera de caminar, tenien aquest rar equilibri rítmic que anomenem dansa i que ha disparat l'admira enveja dels millors, de Balanchine a Barishnikov o el mateix Nureyev.

Aconseguí, a *Follow de fleet*, que es compongués la música a partir del seu ball,

com Serge Lifar preconitzava i ningú, mai, ho havia intentat. Aconseguí ballar amb un fanal, amb una bateria i amb Rita Hayworth, francament més atraient. Amb l'adaptabilitat elàstica de qui pot fer qualsevol cosa del seu cos, triomfà igual en el musical modern que crearen als cinquanta Donen i Minnelli com abans havia triomfat dins el daurat i impersonal barroquisme de l'època de Berkeley de Sandrich.

El 1974, amb 74 anys d'edat, dansava per darrera vegada davant les càmeres. Ja feia dècades que era una llegenda. Com el mateix cinema musical. Fred Astaire moria el 22 de juny d'enguany a un hospital de Los Angeles. El ritme no ha trobat encara un altre ser humà que el faça visible realitat a les pantalles. □